

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecezane, Sibiu, strada Măcelarilor 47,
și la expedițiunea de inserțiuni Haasenstein & Vogler în Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiează.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rîndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru
fie-care publicare.

Românii înaintea congresului european.

Împărtășim după „Pester Lloyd” vorbirile rostite de reprezentanții României în fața congresului din Berlin.

Dnul I. Brăteanu a luat mai întâiu cuvîntul. El anunță, că colegul seu Cogălnicean va espune drepturile și interesele României într'o cuvîntare deosebită. Din parte-și observă, că desbinarea de principat a unei bucăți de teritoriu român ar fi nu numai o durere adîncă pentru națiunea română, că acest act ar nimici mai vîrtos în populațiune credința puterii tractatelor. Brăteanu se întorse apoi direct către reprezentanții Rusiei și adresă un apel la înțelepciunea împăratului Alecsandru, a cărui „nobil simț și inimă curată” a avut ocaziune să cunoscă pre Români pe când cu petrecerea în principat.

Cogălnicean rosti după aceea o cuvîntare mai lungă. Mai întâiu mulțami congresului pentru căci este gata să asculte pre reprezentanții României. El nu va atinge evenimentele, cari cu o putere iresistibilă au împirs România în resboiu, nici acțiunea militară, la care principatul a luat parte precum nici acțiunea diplomatică, unde nu i-a fost îngăduit a participa. Adaogă apoi în mod ironic, că pentru România campania diplomatică a fost mai puțin favorabilă de cât cea militară și continuă astfel:

„Noi credem, că după drept nici o parte a teritoriului actual nu se pôte desbina de România.

Înapoierea la principatul Moldovei a unei părți din Basarabia în virtutea tractatului din 1856 a fost un act de dreptate a Europei. Dărăburirea din anul 1812 n'a putut fi justificată în faptă sau prin dreptul de cucerire. În anul 1812 Basarabia s'a nascut dintr'un principat, a cărui autonomie s'a fost confirmat sərbătorește prin toate tractatele de mainainte încheiate între Rusia și Turcia. Mei ales tractatul dela Cuciuc-Cainarji a recunoscut principelui Moldovei și Munteniei calitatea de suveran și a hotărit, ca Basarabia să aparțină la Moldova. A fost prin urmare o țară română cu instituțiuni

romănesce și legi susținute înadins prin majestatea sa împăratul Alecsandru I.

Acastă respectare a naționalității de mainainte a fost formulată în rescriptul împărețesc, care promulga organizațiunea administrativă și judicială a provinciei acesteia după incorporarea la Rusia, fără de a se fi făcut nici cea mai mică deosebire între Basarabia de jos și de sus.

Din simplul fapt, că Osmanii au ținut în Besarabia trei fortărețe ocupate, se pare a deduce, că Basarabia ar fi o țară turcescă sau tartarică. Dar istoria Munteniei încă arată o asemenea autonomie; multă vreme au existat acolo fortărețe turcesce, de aci însă nu rezultă, că Muntenia ar fi fost oare când țară turcescă. În anul 1878 tot așa de puțin ca și în anul 1812 se pôte desbina Basarabia de România pe baza dreptului de cucerire. Ea aparține la un principat, pe care Rusia însași în cursul resboiului contra Turciei l'a considerat de stat independent și aliat.

Afară de acasta când cu începerea campaniei Rusia a încheiat o convențiune, în care a garantat integritatea actuală a teritoriului român. Acastă garanție s'a fost cerut și încuviințat într'un timp, când era vorba de trecerea prin România a trupelor imperiale. Se părea că acastă garanție ar trebui să devină mai puternică din ziua, în care ajutorul națiunei române, cerut de însași Rusia deveni mai pozitiv, prefăcîndu-se într'o cooperațiune faptică, militară, într'o alianță completă. Trupele noastre au luptat în faptă alături cu armile rusesce. Dacă acasta nu este un motiv de drept pentru sporirea de sigur nici decum pentru reducerea teritoriului nostru. În lipsa de alte drepturi convențiunea din 4/16 Aprilie 1877, subscrisă și ratificată de cabinetul imperial ar fi de ajuns pentru a ne asigura o parte însemnată a Dunărei de care propășirea comercială a României este legată așa de strîns.

Spre a motiva cererea de retrocedare s'au atins considerări de recunoștință, de aduceri aminte gloriose și de fapte resboinice. Dar armele rusesce s'au dîntins într'o lungă serie de resboie pe multe câmpuri de lupte, ducînd gloria lor până sub zidurile Adrianopolei. Și totuși acesta nu este un titlu de drept la posesiunea țărilor balcanice.

S'au amintit și considerări de recunoștință. România scie să împlinescă datorințele sale de recunoștință, după cum adese a dovedit; ea este conscie de istoria și numele binefăcătorilor săi; ea venerază în Caterina cea Mare și Nicolae I pre marinimoșii urđitori ai tractatelor dela Cainarji și Adrianopole. Își aduce însă aminte și de jertfele ce le-a adus pentru mărirea, norocul și gloria Rusiei. Își aduce aminte, că dela Petru cel Mare și până în zilele noastre ea a fost totodată baza operațiunilor militare rusesce, grănariul, din care se hrăniră armatele sale chiar și pe timpul când operau dincolo de Dunăre, că în sfîrșit ea prea adese a fost teatrul de predilecție pentru cîocniri cumplite.

Își aduce aminte, că în anul 1812 ea a pierdut în favorul Rusiei jumătate Moldova, adecă Basarabia dela Prut până la Nistru:

Noi pretindem, ca pămîntul român să nu se supună la un drept de trecere a trupelor rusesce în restimpul ocupațiunei Bulgariei. Dunărea și marea le ofere căile cele mai eține și mai lesnicioase de transport și tranșiție. După încercările preavute România dorește odichnă absolută, de care are trebuință spre a-și repara pagubele cășunate prin resboiu. Pentru îndeplinirea aceste opere și odichna țării noastre, tranșiția trupelor străine ar fi augurul cel mai reu. Ni se pare că este drept, dacă pe baza titlurilor sale pe drept de o sută ani România va reintra în posesiunea insulelor și gurilor Dunărei, inclusive insulele șerpilor. Acastă restituire ar fi întorcerea la intențiunile primitive, după cari în anul 1856 marile puteri au încredințat principatelor dunărene paza libertății Dunărei la gurile ei.

Avem firmă speranță, că România va primi dela guvernul imperial rusesc o despăgubire de resboiu în proporția puterilor sale militare înarmate. Credem cu tot dreptul, că despăgubirea stipulată și primită de Rusia în numele diverselor state aliate se va distribui potrivit cu spriginul militar al fie-cărui beligerant. Guvernul imperial a recunoscut principiul acestei distribuii în favorul Serbiei și Muntenegrului și susține aplicarea lui. România are dreptul, a cere din parte și aceleași avantagiuri. Ea a avut

sub arme 70,000 ómeni, parte ca armată activă parte de rezervă și a suferit însemnate pierderi. Cetățile și malurile sale dela Dunăre s'au devastat prin bombardare, căile sale de comunicație, materialul seu de resboiu s'au stricat. Compensațiunea să se scotă din despăgubirea acordată guvernului imperial rusesc și să se încuviințeze într'o formă convenabilă congresului.

România are încredere, că independența sa va fi recunoscută definitiv și îndeplin din partea Europei. La dreptul nostru primitiv, a cărui principiu s'a falsificat prin băteli istorice, vine acum a se adăuge și titlul de cucerire pe câmpul de luptă. Dece mii români au cădut la Plevna, pentru a da patriei lor libertatea și independența. Însă toate aceste jertfe nu ar ajunge pentru a asigura României dispunerea pacinică asupra sôrtei sale. Ea ar fi fericită și mulțamitoare, dacă silințele sale, cari manifestară individualitatea sa, s'ar încorona prin o binefacere europeană. Acastă binefacere ar fi o garanție reală pentru Europa, că ea n'are o altă ambiție decât a fi pază credincioasă a libertății gurilor Dunărei și a lucra pentru îmbunătățirea instituțiunilor și dezvoltarea resurselor sale.

Aceste sunt, Domnilor reprezentanți, în reasumat, dorințele unui mic stat, care crede a fi binemeritat simpatiile Europei și care prin noi apelază la dreptatea și bunăvoința marilor puteri, a căror escelenți reprezentanți Dvoștră sînteți.

Fóia amintită termină cu cuvintele: „Este esplicabil, că acastă vorbire a lui Cogălnicean a produs mare impresiune în congres; impresiune asupra reprezentanților, nu asupra hotărîrilor lor.”

Revista politică.

Despre convocarea conferenței electorale la Sibiu vedem că, afară de foile nemțesci de aici din loc, mai ia notiță, și încă la loc de frunte, „Kelet” din Cluj. „Kelet” reproduce cu litere compacte convocarea după „Orientul”, care nu există nicăiri și își face reflesionile într'un articol de fond

FOIȚA.

Suvenir din viața scolară.

III. Școla din Blaj.

(Urmare).

Era o iarnă din cele mai aspre. Bětrăni spunea că ei nau mai pomenit așa ger. Atunci îmi veni porunca să merg a casă... la asentare. Deodată cu mine a trebuit să mergă și soțul meu de școlă A. care era din un sat vecin cu satul meu. Cum, cum nu, destul că eu nu mai aveam aplecări resboinice, nu mai visam vitejie și mórte „pe câmpul de onóre”. De aceia citația nu ș'a nimerit omul: eu nu m'am însuflețit de loc la drăgălașa ei privire, pôte și pentru că era așa frig. — Dar în sfîrșit: porunca împăratului e mare. N'a dis în zădar un fost soldat: „dacă ar dice némțul cătră un stan de pėtră „marș” și pėtra ar porni”. Noi trebuia să ascultăm de poruncă; de aceia ne-am pus talpă nouă pe cisme — că din întim-

plare la amîndoi ne erau stricate cismele — am pus vinars îndulcit într'o ploscă și punēndu-o în desagi împreună cu de ale mîncărei, când s'a crepat de ziua am eșit din Blaj cu toiegele a amănă și desagii pe umere. În ziua antăe am mers aprópe două miluri — că néua era mare, drumul ne umblat și frigul... după cum am dis. De astă dată nu ne venea nici să părăsim drumul de țeră, nici să mergem în fuga mare și nici să sburdăm — că ne împlântam în néua și gicolea de îngropa pămîntul. După multe întîmplate și pățite pe cari nu vi le mai spun, ne-a ajutat D-đeu de în 3 zile de iernă am făcut cât într'o nopte de primăveră.

În aceste 3 zile, cine pôte sci de câte ori ne-am prăbușit prin șanțuri scăldându-ne în omet.

Iar bainele de pe noi nu se desghețat decât séra, când își făcea milă câte un creștin de ne ocrotea. A patra nopte am petrecut'o în un hotel din satul M. Aci în odaia în care am dormit, deși de cu séra ni s'a făcut toc era ceriul în miniatură. Pe päreți

era plin de stele, cari, pe lângă tot focul cel slab din sobă, se uitau la noi care de care mai necruțătoriu. Pentru întăia dată de la pornirea noastră ne-am desbrăcat și pus în pat. Pe pat ne-am întins toate hainele ca să ne țină căldură, și apoi ne-am sgulit lângă olaltă făcēndu-ne boț, și suflând din resputeri ca să ne încăldim. Mai mult unul în celalalt decât unul lângă altul, după o sgrubitură lupescă... am adormit. Când ne-am trezit era foc în casă — după cum comandasem de cu séra. „Sus A., că a trecut de 6 césuri.” Dîcēnd acasta am sărit din pat și am început a tremura. Amicul meu în loc să-mi urmeze, dise. „D'apoi nu sciu ce draci mă ține de cămeșă”. „Stergete mai în grabă pe ochi” i diseiu eu, credēndu-l bét de somn „și te școlă că nu-i vreme de pierdut”. Iar vēdind că el tot nu se școlă, și credēndu-l în adevēr somnoros, mi-am luat sumanul pe umere și sărind la el l'am prins de braț și tras jos din pat. Dar în momentul când l'am tras din culcuș, cămeșă lui a făcut sfrrr — așa de cumplit se prinsese de pärete. Pe cum se

vede, päretele umed-înghețat, sa desghețat de căldura ce a dat'o trupul amicului meu, care durmise de cătră pärete, și apoi iară a înghețat prîndindu-i cămeșă în ghiața a doua.

Și petecul din cămeșă amicului meu a remas pe acel pärete ca un document al petrecerei noastre în acea casă. De nu se va fi desghețat de atunci încóce, și astăzi va sta lipit renumitul petec — ca și cernela din calemariul lui Luther, cu care a dat după ucigă-l crucea. Cine dorește să se încredințeze despre cuvîntul meu pofțesca la fața locului. Iar dacă cineva ar dice că nu se pôte duce, sau dacă päretele nemuritoriu sar fi lăpėdat de petecul istoric: barba cea respectabilă a amicului meu A... îi va alunga ori ce îndoelă.

Destul că, după ce cu tótă dărădăela de frig fluerarăm amîndoi a pagubă, ne îmbrăcarăm cu grabă și cercarem să ne spălăm pentru întăia dată de la plecarea noastră din Blaj. Dar, minune! Apa, ce ni se adusese de cu séra se împetrise. Cercând inse a o scóte din pėtră, după cum făcuse și

Reproducțiunea din „Orientul“ o atinge numai așa, ca o dovadă despre superficialitatea, cu carea se tratează în unele cercuri toate afacerile și pentru că să nu ne surprindă când aceeași superficialitate o găsim și în tratarea materială a afacerilor publice de stat, încât ne privesc și încât nu ne privesc pe noi Români. „Kelet“ în reflexiunile sale porcede dela supozițiunea că Românii ar pute fi omenii cei mai fericiți între barierele constituționalismului de astăzi și visează că Românii „agitatori“ au așteptat sprigin dela vre o camarilă în renitența lor pasivă.

Regretăm foarte mult că din toate reflexiunile cuprinse în articolul din cestiune se vede că și ceea ce ar fi bun, căci au și părțile lor bune, este prea mult amestecat ce sémână a necunoscință de cauză, de unde urmază că cetitorii astorfeliu de diare nu și pot nici odată face o judecată adevărată despre neajunsurile noastre din patrie.

Ceea ce am împărțit alaltăeri în „Sciri ultime“ dela congres vine eri „Polit. Cor.“ să altereze. Acest organ al contelui Andrassy signalizează o discordanță în cercurile congresuale. Causa discordanței ar fi unele întâmplări momentuose din timpul din urmă. Scirea în sine este de așa încât nu poate sci omul nimic că ce este. Cu toate aceste adus în legătură cu alte sciri ea ar însemna, că neînțelegerile între diplomați se ivesc tocma la spargerea tîrgului din Berlin.

Față cu pregătirile ce se fac din partea noastră de a intra în Bosnia și Ertegovina, va fi interesant a înregistra și următoarele ce le scotem dintr'o telegramă din Belgrad adresată la „Times.“ Comandantul trupelor sârbesci dela Ivor, dîce scirea telegrafică, a raportat guvernului (din Belgrad), că Osman pașa dimpreună cu statul seu major și cu 30,000 omeni a intrat în Bosnia. — Se poate că totul e o glumă necălită.

În România se calmază spiritele. Diarele din Bucuresci și Iași sosite cu ziua de eri sînt scrise în tr'un ton, din care se poate concluda, că neavînd ce se face România va căuta a se supune hotărîrii congresului, așteptând tempuri mai bune.

Diariului „Fanfulla“ din Roma i se scrie din sudul Rusiei despre pregătiri formidabile de resboiu, precum și despre întărituri cari sînt îndreptate contra Austriei. — Ce va fi vom vedea.

Correspondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Sibiu, 28 Iunie v. (Constituirea secțiunilor științifice la Asociațiunea tran-

silvană pentru literatura română și cultura poporului român.) În anul 1862 Asociațiunea a hotărît a înființa trei secțiuni științifice, și șasesprezece ani au trebuit se trecă preste această hotărîre până în sfîrșit ea s'a realizat; astăzi secțiunile științifice într'adevăr s'au constituit. Înregistrez cu mare plăcere acest fapt, căci el este merit a da Asociațiunei noastre o nouă viață. Progresul în literatură și în cultură este ținta Asociațiunei. Această țintă nu se poate ajunge prin complimente reciproce înșirate în „procesele verbale“ și inpestrițate din când în când cu „indignațiuni profunde“, ci numai și numai prin o lucrare serioasă, ce numai secțiunile sînt chierate a o întreprinde. Una este a administra o avere și alta este a mijloci progresul unui popor în literatură și în cultură.

Vrednicul president al Asociațiunei, d-nul Timoteiu Cipariu, a venit la Sibiu pentru a conduce însuși constituirea secțiunilor. Dintre membrii esteri au concurs la acest act domni: Dr. Pavel Vasiciu din Timișoara, profesorul I. Moldovanu și canonicul Antonelli din Blaj, profesorul Dr. Alexi din Năsăud, profesorul Dr. Silași și proprietariul Trimbițaș din Cluj, redactorul Fekete-Negruti din Gherla. După ce comitetul a ținut o ședință scurtă, în care s'a discutat și primit șablonul de programă pentru adunarea generală, veteranul literat, domnul T. Cipariu a desfășurat înșemnată mare a secțiunilor științifice și a invitat pe d-nii membrii a se constitui în secțiuni, ce îndată s'a și întemplat. Secțiunile pentru a fi constituite, aveau a-și alege câte un vice-president și un secretariu, căci presidentii secțiunilor erau aleși de către adunarea generală. Astfel secțiunile s'au constituit în următorul chip: secțiunea filologică: Tim. Cipariu, president; secțiunea istorică: George Baritiu, president, Dr. Ios. Hodosiu, vice-president, Dr. Harion Pușcariu, secretariu; secțiunea istorico-naturală: Dr. Pavel Vasiciu, president, Dr. D. P. Barcianu, vice-pres., Eugen Brote, secretariu. Secțiunea istorico-naturală, constituită fiind, a primit dela comitet două manuscrise spre cenzurare și anume un op igienic și altul agronomic; ambele opuri s'au dat câte unei comisii spre a fi cenzurate. Tot în ședința constituantă această secțiune a luat conclud pentru înființarea unui muzeu al Asociațiunei și pentru edarea în tipariu a lucrărilor botanice ale domnului Portius.

Sperez, domnule redactor, a veni în plăcută pozițiune de a pute raporta despre rezultate îmbucurătoare, isvorite din laboarea acestor secțiuni.

Zlatna, în 23 Iunie v. 1878, Domnule Redactor! În ziua de 21 Iunie v. de la 3/4 8 până 9 ore d. m. opidul nostru montan Zlatna fu cercețat de o tempestate, precum nici tradițiunea nu amintesc pe aici. Vîntul grozav veni de către mîdăși — apus; în locurile situate în partea aceșta — după informațiunile ce le-am cîștigat — încă și-a făcut cuceririle sale într'un grad mai mic, însă asupra comunei noastre și mai cu samă în centru, care e așezat într'o gropă și a descărcat totă furia sa.

O minută, după sosirea acestui ôpe îngrozitor și urmările sînt identice cu a celui mai înfocat răsboiu. Sămăturile de câmp, cari de 5 ani n'au respălit nici pe departe ostenela agriculturii și cari de astădată făgăduiau o recoltă îmbelșugată, parte fură rupte parte trîntite la pămînt, arbori și pomi încărcăți cu fructe scoși din rădăcini, coperișurile caseilor purtate pe spatele nesătosului uriaș. — În vederea acestei calamități, după ce vîntul sufla încă cu o vehemență nespusă, toți se temeau că nemulțămînt cu prădările de până aci le va ataca și viața, însă din norocire nu s'a ivit asemenea cas, căci după acest seceriș nefericit, curînd trecu. — Dauna se poate erua — abstrăgînd dela enorma sumă ce ar da-o sémăturile, pomii și arborii — numai a clădirilor la 15,000 fl. v. a. din care relativ cea mai mare parte cade pe biserica gr. or. căci ea fu adusă în starea ruinată din 1848. Gróznică cer-care! În 3 decenii o ajunsese două catastrofe. Așadar biserica noastră, proprietatea cea mai scumpă și frumoasă a comunității gr. or. de aici, care eri se ridica falnic, atît în privința spațiului cât și a înălțimei ei naturale, pre lângă această ajutată și de pozițiunea ridicată a locului, — împreguiurări, cari toate a contribuit în favoarea elementului nimicitoriu — dintre celelalte 3 biserici, astăzi zace umilită fără coperiș fără turn de lemn (și 4 metri de țin): acesta a fost trîntit împreună cu clopotele, cari au greutate de 17 mîji. Clopotele de și au cădut dela o înălțime atît de mare au ramas intacte, deasemenea ținul bolta și partea internă a bisericii, în cât slujba dumnezească se poate sêvêrși, dar dacă biserica nu se va acoperi cât mai îngrabă, e de temut, că sub înriurînță fie chiar normală a vîntului și ploilor în timpul cel mai scurt se va cutropi de tot. — În starea această tristă a lucrului ar trebui să se pună la cale repararea. Însă de unde și cu ce? căci biserica, de și aparține unei corporațiuni numêroase, nu dispune decît de un fond tare neînsemnat, pe care nu-l poate întrebuița spre scopul acesta (fără de

a nu fi espusă unei daune simțitóre), anume din venitul anual al bisericii, care e abia 250 fl., din care se susține scôla, care și așa nu e prea bine vîdută — Poporul, care până în zilele din urmă a tot contribuit pentru delăturarea golurilor pricinuite de anul 1848, poporul de present este de tot decădut în privința materială, pentru că ocupațiunea lui de căpetenie este agricultura, care în timpul cel mai favorabil întorce numai capitalul minus cei 5 (cinci) ani neroditori ce au premers, și calamitatea din est an, poporul însuși e avisat la ajutorul altora. Împreguiurimea încă a simțit răsburarea desamintitei revoluțiuni elementare. — În astfel de împreguiurări grele, când nu ne putem rădima pe puterile poporului credincios din comuna noastră și jur, — apelăm la bunăvoința onoratului Dom. Redactor și a stimatului public: binevoiască a deschide colecțiunii de contribuiri maritimose pentru repararea bisericii noastre gr. or. din Zlatna ruinată prin grozava tempestate din 21 Iunie v.

În nădejde, că onoratul Dom. Redactor și stimatul public ne va sci prețui apelul nostru — cari în tot deun'a ne-am făcut detorința —, atunci când e vorba despre o atare lipsă ardetóre, despre biserică, care precum în trecut așa și sub sarcina grea a presentului ne este unicul scut unca mîngăiere — sîntem cu profundă stimă.

Georgiu Damianu

Paul Petru

pentru comitetul parochiale.

Protocol

luat în a II adunare a comitetului Reuniunii învățătorilor români de la scôlele confesionali gr. or. din diecesa Caransebeșului, ținută în Bocșa montană la 4/16 și 5/17 Aprilie 1878.

(Urmare.)

14. Presidiul făcînd arêtare, că în arhivul Reuniunii se află mai multe exemplare tipărite din protocolul adunării generale ținute în Caransebeș în anul 1872, de asemenea și din protocolul adunării generale ținute în Verșeț în anul 1876 — propune ca comitetul să dispună împărțirea acestora între membrii Reuniunii.

Decis: Propunerea presidiului de a se împărți exemplarele din protocoalele adunărilor generale dela Caransebeș și Verșeț, ce se află în arhivul Reuniunii între membrii ei — se primesce.

15. La invitarea presidiului notariul Ioan Marcu cetesce pîrînd protocoalele luate în adunările de constituire ale celor 10 despărțeminte ale Reuniunii, și anume:

1. Protocolul despărț. Oravița,
2. Protocolul despărț. Ciocova,
3. Protocolul despărț. Verșeț,

Moise în pustie: am dat de altă pacoste... sa spart blidul în care apa se făcuse pîtră — semn că noué nu ne era dat să făcem minuni. Așa dară a cincea di... nespălați. Nespălați, pentru-că înzădar strigarêm să ne aducă apă prospetă; nespălați, pentru că nu avurăm răbdare să așteptăm până se va milostivi ospetariul să ne trimetă apă, nespălați că plătisem tot de cu séră, și nespălați pentru că, dacă am vîdut cum se pîrtă gazda cu noi, ne-am dis: „nu-i plătăm blidul, și neteșindu-ne pîrul am plecat — nespălați.

Afară era așa de frig, de picau paserile din sbor. Drumul de bun și bătucit ce era, era prea luciu; așa de luciu încât abia ne țineau picioarele. Ba în mai multe rînduri picioarele ne-au dat de rușine. Norocul nostru că pămîntul Ardêlului, chiar și înghețat, e binecuvîntat. — Vorba celuia: cine cade pe el jos, se scôlă mai sănêtos.

Frigul cel mare, neținînd samă de aceia că noi sîntem, „studenți de Blaj“, se sfredelea prin hainele noastre și pătrundea până la ôse, cu

gînd ca să facă și din noi aceia ce a fost făcut cu apa cea menită pentru spălat. Dar noi i-am sciut veni de hac. Unde nu alergam, unde nu sâream făcînd figuri acun din „bătuta“ acum din „romanul“, de-ți era mai mare dragul să ne veđi. Și cât a ținut drumul cel lung până în orașul N nu ne-au întrecut în mers decît numai câte-va sanii domnesci și două pîrechi de țigani, cari erau cu ceva mai bine îmbrăcați de cât strămoșul Adam cu fericita lui nevastă. — Când am eșit însă din orașul N. Dómne ce noroc ne a mai bătut! Ne-a ajuns adecă o calésă cu 4 cai, în care nu era nime — că dusesse la oraș pe contele N. din Y. Când am vîdut norocul, l'am prins de chică cu amîndoué mînilor, făcînd semn surugiului să stee pe loc.

Cu bani de un cop de vin ne-am cumpêrat grofie și calésă cu 4 cai pentru depărtare de 2 miluri. Calésă noastră cu caii și surugiul era cunoscută prin satele unguresci prin care am trecut. De aceia totă lumea își lua cu sfielă căciula de pe cap.... dina-

intea noastră, sau a cailor — judece cetitoriul.

Iar noi cu adevêrată vrednicie de grofi și cu sugările aprinse stam resturnați pe spate în calésa cea închisă, privind cu dispreț, la lumea ce ne admira cu căciula a mîna, și mai resalutînd din când în când cu câte o grațiosă mișcare de mîna.

Dar cum am dis mai sus, această înaltă vrednicie cumpêrată cu un cop de vin, a ținut numai cam două miluri de loc.

Și Dómne, în grabă a mai trecut această vreme de grofie!

La capul satului K... unde se desbină drumul, surugiul trebuia să o iae în o parte și noi în alta. Cu ce jale ne-am desbrăcat de grofie coborîndu-ne din calésa cea cu perini nu mai noi scim.

Dar în sfîrșit tot al nostru a fost norocul: în scurtă vreme ne-a ajuns altă trăsura, care deși nu era trasă de 4 cai, de și nu era calésă închisă și cu perini moi — era totuși trăsura

sură. Această trăsura încă fusese în orașul N. și dusesse — un conte, ba nu... scânduri. Ea era alcătuită din două pîrechi de rôte neferecate, implântate în două dricuri, cari erau împreunate prin un par de fag cioplit în 4 muchi. Lucru minunat. Măestrul care făcuse această trăsura, a arêtat lumii că ferul nu este de nici o lipsă. La întregă trăsura nu aflai atîta fer, ca — după vorba românului — să poți scôte cu el ochii unui purece. Surugiul care era totodată și proprietariul trasurei, un sêcuiu, ședea pe dricul cel dinainte și cu toporiștea securei își îndemna călușei.

Cu prețul unui pătrariu de vîners ne-am suit în această trăsura; unul pe dricul cel din dărêpt, celalalt pe inima carului dînd libertate picioarelor să facă gimnastică după plac — imitînd trasul clopotelor. Cum a fost, cum nu, destul că fiind noi în această trăsura, nime nu-și mai lua căciula când ne întilnea, ci se uita la noi ca la nu sci ce. Adevêrat că așa môle și cu așa țignă nu ne-a fost în trăsura secuiului ca în calésa contelui, —

4. Protocolul despărț. Bocșa,
5. Protocolul despărț. Buzias,
6. Protocolul despărț. Lugoș,
7. Protocolul despărț. Panciova,
8. Protocolul despărț. Caransebeș,
9. Protocolul despărț. Biserica albă,
10. Protocolul despărț. Făget,
din cari protocoale se vede, că amintitele despărțeminte s'au constituit în următorul mod și anume:

1. În despărț. Oravița: president Iosif Novac, notariu George Țiunea, cassariu Traian Liuța și bibliotecariu Pavel Fișcea;
2. În despărț. Ciacova president Aureliu Drăgan, notariu Simion Țeran, cassariu Stefan Demetroviciu și bibliotecariu Vasile Ciuta;
3. În despărț. Verșeț: president Simion Savu, notariu Petru Meza, cassariu Ioan Baica și bibliotecariu Petru Meogan;
4. În despărț. Bocșa: president Martin Țapu, notariu Dimitrie Novac, cassariu Ioan Tina și bibliotecariu Ioan Marcu;
5. În despărț. Buzias: president George Lupșa, notariu Ioan Folea, cassariu Traian Buliga și bibliotecariu Damaschin Gruescu;
6. În despărț. Lugoș: president Pavel Munteanu, notariu Atanasiu Aldan, cassariu Dimitrie Gașpar și bibliotecariu George Magheț;
7. În despărț. Panciova: president George Popoviciu, notariu Adam Bojincă, cassariu Pavel Borca și bibliotecariu Alexandru Murgu;
8. În despărț. Caransebeș: president Ioan Ionaș, notariu G. Raduloviciu, cassariu Avram Grema și bibliotecariu Timoteiu Belba;

9. În despărț. Biserica albă: president Pavel Gaitoviciu, notariu Nestor Surlaș, cassariu Iosif Ciuliu și bibliotecariu Alecsandru Blașiu;

10. În despărț. Făget: president Ioan Constantinoviciu, notariu Vasile Nicorescu, cassariu Ioan Barboniu și bibliotecariu Adam Anghel.

Presidentul propune, ca comitetul să dechierze aceste 10 despărțeminte de organizate și constituite și să dispună ca ele numai decât să și începă activitatea conform statutelor, ăra dlor comisari organizatori să li se exprime mulțămîta protocolară.

Decis: Comitetul dechiară aceste 10 despărțeminte de organizate și constituite cu acea mai departe dispunere, ca presidiul Reuniunii să încunoscînțeze despre această pre respectivele despărțeminte, invitându-le totodată, ca să și începă activitatea conform statutelor. — Dlor comisari organizatori li se aduce mulțămîta pentru bună voința, cu care au suportat ostenețele împreunate cu împlinirea misiunii lor.

19. Din partea presidiului se raportează, cumcă amăsurat decisului adus în adunarea generală din Reșița sub Nr. 17 prot. dănsul cu dtul 8/20 Novembre 1877 Nr. 36 a fost subșternut statutele Reuniunii votate de sus amintita adunare, Venerabilului Consistoriu diecesan din Caransebeș

cu scop, ca, Venerat acela să bine voiască a le înainta înaltului Regim spre întărire: Venerabilul Consistoriu însă cu intimatul seu dtu 30 Decemvre 1877 Nr. 457 sc. le-au remis iarăși presidiului pre lângă unele observări, cari la adunarea generală cea mai deapropo să se aducă în formă de propunere spre întregirea statutelor. — La provocarea presidentului notariul I. Marcu cetesce intimatul consist. și observările făcute la statute. — Presidentul propune, ca atât statutele cât și observările Consistoriului să se comunice cu despărțemintele Reuniunii spre opinie, cu aceea îndrumare, ca păreriile sale să le transpună Comitetului Reuniunii care apoi la timpul seu esamînându-le, va face propunerea necesară la adunarea generală viitoare; iară pentru ca acesta să se pōtă cât mai bine efectui, propune mai departe tipărirea atât a statutelor cât și a observărilor consistoriali și distribuirea lor între toți membrii Reuniunii spre studiere.

Decis: Comitetul luând la cunoscînță remiterea statutelor de către Venerabilul Consistoriu din Caransebeș, acceptăz propunerea dlui president, ca statutele dinpreună cu observările Consistoriului tipărindu-se în numărul recerut de esemplare, să se împartă între toți membrii Reuniunii spre studiere provocându-se totodată despărțemintele a și da păreriile sale asupra lor; păreriile acestea vor ave a fi transpuse prin respectivii presidenți ai despărțemintelor, comitetului Reuniunii, care apoi pe baza lor va face la adunarea generală viitoare propunerea necesară.

17. Presidiul aduce la cunoscînță, cumcă notariul Ioan Marcu a transpus comitetului 5 disertațiuni, cetite de dănsul în adunările generale trecute spre păstrare în arhivul Reuniunii. Acele sînt:

1. Disertațiune despre atențiune, ținută în adunarea generală din Oravița la anul 1870.

2. Disertațiune despre modul, în care s'a și câștigate învățătorul onōrea și respectul poporului și al elevilor sei, ținută în adunarea generală din Caransebeș la anul 1871.

3. Disertațiune despre necesitatea și datorința de a ne cultiva limba, ținută în adunarea generală din Bocșa montană la anul 1872.

4. Disertațiune despre cultura morală și înfrînarea patimilor, ținută în adunarea generală din Verșeț la anul 1876.

5. Disertațiune despre educațiunea casnică, ținută în adunarea generală din Reșița montană la anul 1877.

Se propune din partea Presidiului a se induce aceste 5 disertațiuni în biblioteca Reuniunii spre păstrare; mai departe se propune, ca în interesul Reuniunii pe viitoriu tōte disertațiunile ținēnde în adunările generale să se predea pe calea presidială spre păstrare în bibliotēca Reuniunii provocându-se prin urmare toți acei membri cari au ținut până acuma disertațiuni în adunările generale, ca asemenea să binevoiescă a le transpune acelea la biblioteca Reuniunii.

Decis: Disertațiunile d-lui Ioan Marcu 5, la număr se vor așeza în biblioteca Reu-

niunii spre păstrare. Mai departe se decide ca pe viitoriu tōte disertațiunile ce se vor ținē în adun. gen. ale Reuniunii să se transpună presidiului spre păstrare în bibliotēcă; iară în necs cu aceste se mai decide, ca și membrii, cari au ținut până acum disertațiuni în adunările generali trecute, să se provoče prin presidiu a transpune disertațiunile sale la biblioteca Reuniunii.

18. Dl. Nicolau Grama învățătoriu în Mehadia, ca comisariu denumit de comitet. Reuniunii pentru organizarea despărțemintului Mehadiei prin scrisōrea sa dtu 24 Decemvre 1877 încunoscînțează presidiul cum că de și dănsul în calitate sa de comisariu a emis în doue rēnduri invitațiuni către învățătorii respectivi, totuși acele n'au avut nici un rezultat favoritoriu, pentru că învățătorii de acolo, cari afară de dl. Traian Hențiu din Orșova, nici unul nu este membru al Reuniunii, — nu s'au înfățișat spre scopul sus amintit. — Dl. Grama își exprimă mai departe părerea ca presidiul și respective comitetul Reuniunii să denumescă provisoriminte personalul funcționariu pentru despărț. Mehadiei, până la cea mai deapropo întrunire a învățătorilor de acolo, când apoi se vor face încercările de lipsă spre încorporarea lor la Reuniune. — Scrisōrea d-lui Grama se propune a se lua la cunoscînță, iară propunerea DSale relativă la denumirea funcționarilor despărțemintului, fiind în contra statutelor să nu să încuviințeze; tot odată să i se rescrie Dlui Grama, ca dănsul în cercul seu de activitate să nisuiască a lăși și la învățătorii din ținutul Mehadiei ideea de Reuniune, însușindu-i astfel pentru înscrierea lor de membri.

Decis: Scrisōrea d-lui Nicolau Grama, prin care face cunoscut imposibilitatea organizării despărțemintului Mehadia, se ia la cunoscînță. Părerea sa în privința denumirii provisorice a personalului funcționar pentru acel despărțemint — comitetul nu o pōte încuviința, de ărece este în contra statutelor. Presidiul se însărcinēază a rescrie dlui Grama, ca dănsul să nisuiască a răspândi între învățătorii din prejurul Mehadiei ideea de Reuniune și a îndemna a se înscrie de membrii la Reuniunea noastră.

(Va urma.)

Varietăți.

* (Dar împărătesc). Maj. Sa c. r. apostolică a dăruit pentru locuitorii, din Poiana-serată, primejdiiți prin inundări, 300 fl.

* (Postal). De ocupat este oficiul postal — telegrafic din Seps-Sân Giorgiu. Emolumente pentru acest post: a) din partea erariului postal 760 fl. salariu anual, 160 fl. paușal de cancelarie și 848 fl. paușal de transportare, și pentru expedarea poștei de trei ori în săptămână între Brașov și Kezdi-Vasarheiu paușalul regulat de cai și bicu; — b) din partea erariului telegrafic un paușal anual de 150 fl. și 10% din ve-

că ni se mălăețau oșele și ne amorțiau piciorole. De altmintrea și între un cop de vin și un pătrariu de vinars încă este mai acea deosebire ce e între calēsa contelui și trāsura secuului. Ori cum însă noi nu eram pe jos, ci unul pe telēgă, celalalt întrē telegi.

Dacă remănea lucrul numai întru atāta, călētoria noastră nu avea destul haz. Când se legă norocul de om, se ține de el ca scaul de oie. Și că norocul a fnt legat pretenie ca noi, sa vēdūt dio cele de până acum, și se dovedesce prin cele ce urmēzā.

Vorba romānului: „dă de beut surugiului, și caii capētā curagiu.“ Secuului nostru din o dușcă a tras pe sub nas pătrariul de vinars, cu care ne cumperasem dreptul de a merge în trāsura. Iar dacă l'a tras, așa curagiu au capētat caii — că el nu înceta a-i desmerda cu toporiștea secuarei — de cugetai că-s nebuni. Nu era decât o fugă desnădejduită. Și ce să ălic, noue nu ne părea reu de graba secuului. Unul ne țineam cu amîn-

doue mânăle de inima carului, celalalt de țāpuși, cari se înalțau falnic din dricul telegei.

Și cum mergeam noi așa ca cu carul cel de foc, a vrut Ddeu . . ce-a vrut. Era adevă în drumul nostru un pod. Podina din urmă dela acel pod era mai ridicată de cât fața drumului, iar nemijlocit lângă podina era o gropiță. Când au ajuns deci rōtele dinainte de pe podina din urmă în gropița de lângă ea, așa s'a cutremurat trāsura, în cât i sa rupt inima de frică. Pe inimă eram eu, mai jos subscrisul. Iar când sa rupt inima carului, eu: husdup de pămînt, și soțul meu, bag-sēmă ca să-mi țină de urit, sa pus cocoloș pe mine. Secuul cu telēga dinainte alerga ca turbat, iar telēga din dărēpt, după ce partea ei din inimă se lovī cu nasul de pămînt, se spăriē și o tulī la fugă înapoi, lāsându-ne în mijlocul drumului fără rușine nici pēcat.

În zadar strigam noi cât ne lua gura: hei, ha, ho! că secuul nu ne avea baiul: el nu băgase de samă că i sa spariat trāsura. Și, dacă nu-l o-

preau nesce ōmeni, cari credeau că i sau spariat caii, dōrā și astādi ar tot alerga ca un „perpetuum mobile.“ Dacă a vēdūt însă cum stā trēba, ș'a desprins telegarii dela telēgă și a plecat către noi cu toporul a mână. Atunci să fi vēdūt cât este de îndemnatică limba statului . . în injurături.

Pe aci, pe aci era să ne tae bucăți, secuul, susținēnd că din pricina noastră i sa stricat carul. Și de nu veneau nește ōmeni, cari să ne țină parte, pōte că ne luam respłata pentru că māncasem nespălāți. În urmă secuul ș'a luat „az én drāga taligām“ după cum își desmerda telēga, a tras'o după el, și l'am lāsāt meșterind, cu invoiala ca să ne ajungā. Dar pe cum se vede și astādi încă āmbra după noi ca să ne ajungā. În chipul acesta, precum am început, așa am și sfirșit, că în ăiua urmētōre, ōmenii dela noi din sat se uitau după un drumariu, care abia își trāgea piciorole, și ăiceau între sine: „vine ficiorul popi dela școlā!

(Va urma.)

nitele bruto. Sub acesti doi tituli se asigură pe an un venit de fl. 250; afară de aceste primesce amplotiatul pentru fie care telegramă primită sau espedată 5 cr. ca tantiemă de manipulațiune. Cauțiune este 400 fl. — Cererile de concurență sînt a se adresa până la 28 Iulie n. a. c. către direcțiunea postală din Sibiu.

Se escrie concurs pentru postul de magistru postal din Iernot (comitatul Tirnavei mici) până în 3 septămāni de la datul publicării: 28 Iunie n. a. c. Cauțiune 100 fl. Emolumente: 200 fl. salariu, 40 fl. paușal de cancelarie, 400 fl. paușal de transport. Cererile de concurență sînt a se adresa către direcțiunea postală din Sibiu.

* (Convocare). Adunarea generală a despărțemintului IV al Asociațiunei transilvane pentru literatura și cultura poporului român se va ține în anul acesta în comuna „Sesciori“ (cerc. Sebeșului) în ăiua sântului Ilie adevă în 1 August (20 Iuliu) 1878.

La această adunare își dă onōrea subcomitetul despărțemintului a invita pre toți binevoitorii și spriginitorii culturai și prosperării comune romānesci, atât din apropiere cât și din depărtare, așteptāndu'i pre toți cu brațele deschise.

Din ședința subcomitetului despărțemintului IV ținută la Sebeș în 8 Iuliu (26 Iunie) 1878.

Simeon Balomiri, Ioan Paraschiv,
director. actuariu.

* (Personalie). Ministrii romāni Cogălniceanu și Brătianu au sosit luni sēra în 27 Iunie v. la București.

* (Confiscare). Editorul Paul Cieslaru cu datul 4 Iuliu a. c. ne încunoscînțează cumcă broșura a dōua din „Resbelul orientale“ s'a confiscat prin direcțiunea de poliție din Graț afară de câte-va esemplare cari apucase a le pune pe poștā.

Aducēnd această la cunoscînța onorațiilor abonați autorii se rōgă de paciență până vor afla ce e cauza confiscării, care pre ei i-a surprins fōrte tare avēnd convingerea cumcă broșura numită nu conține nimic ce ar fi putut da ansă la confiscare.

* (Timpul în Romānia). Cetim în „C. B.“ din Iași: Ploile urmēzā neconținut atât prin Iași cât și prin împregiurimi. Așa că mai pe fie-care ăi sūntem scālđați de câte dōue, trei torente. Aflām că din cauza revērsării riului Bistrița preste 1000 plute de deosebite categorii s'au luat din schelele Piatra, s'a ocasiōnat asemenea și stricăciuni de case și poduri. Asemenea în districtul Vāsłui a căđut o grindină în mărimea oului de porumb care a dat loc la însemnate pagube.

* (Cheltuelile de resboiu a le Rușilor). Doi amplotiați ruși s'au trimis la Berlin pentru a da plenipotentițiilor rusesci date informative despre cheltuelile de resboiu. Nu este neinteresant a cunōce aceste date oficiale. Iată-le: prisosințe la buget 40 milioane ruble, emisiunea biletelor de bancă cu 5% 100 milioane ruble, împrumutul estern din anul 1877 100 milioane ruble, datoria vistierei statului către banca statului din 12/24 Iunie 448 mil. ruble, emisiunea obligațiunilor orientale 200 milioane, emisiunea bonurilor de stat cu 4½ percente, 100 milioane ruble. Suma pro 12/24 Iunie 1878, 988 milioane ruble.

Sciri ultime.

După „S. d. T. B.“

Berlin, 12 Iuliu n. Instrumentul tratatului de pace, care este terminat, conține aproape la 60 articuli.

London, 12 Iuliu n. „Off. Renter“ anuciā din Larnaca dela 11 l. c.: astādi au proclamat reprezentantul Porții Samih și reprezentantul britanic Baring luarea insulei Cipru în posesiune din partea Angliei.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ.

Principii și fundamente de ortografie daco-română.

(Urmare).

Acesta la pag. 323. Archiv cu scop de a susține principiul etimologic radical, și chiar limbajul seu involt românesc ne mângâie cu Italia, unde prin poezi și învățați s'au creat o limbă cultă, fără carea Italianii din toate părțile nu s'ar înțelege unul cu altul, — căci cine n'a învățat acele dialecte, nici cărțile din dialecte nu le-ar înțelege. — Cam asemenea argumentează și pentru limba franceză, spanică etc.

Dl. C. are drept, însă analogia nu e bună pentru noi Români — noi să nu așteptăm ca poezii și învățații să ne formeze limba, ce ar avea să ne unescă în literatură, în modul ca și la Italiani.

Dacă cumva s'ar fi întemplat, ca în Dacia, să se fie adus de colonie, popor întregi din Asia și Africa, unde Romanii încă avea imperiul lor, — dacă s'ar fi întemplat ca acele popore și dacă nu și-ar fi susținut limba lor, dar prin influința română așa s'ar fi alterat, încât ați din aceste motive, am afla 3-4 dialecte dincóce sau dincolo de Carpați — sau dacă s'ar fi întemplat că dintre poporele imigrătoare unele ar fi influențat limba noastră și ar fi produs dialecte romanice — și ați am avea mai multe dialecte nu numai prin materialul limbei, ci și prin sonori proprie acelor popore, și forme gramaticale, — atunci romanismul ar avea de detorință ca să creeze o limbă comună ca să perdă dialectele și să unescă limba și literatura, — și firesc că acesta ar trebui să o facă, precum s'a făcut la Italiani, unde amalgamarea poporilor străine a fost mai grea.

Dar probabil, că coloniile romane cu așa majoritate au fost din poporele italiice, spanice, galice, încât frânturi de alte popore aduse sau aflate sau imigrate au trebuit să se romanizeze, pentru ce ați ne aflăm în sensul strins, numai cu o limbă, pelângă toate, că de seculi mulți, am fost împărțiți în trei imperii. —

La noi dară nu e lipsă ca literaturii să creeze o limbă nouă-cultă pentru literatură, căci n'avam scopul de a amalgamisa dialecte; nu e lipsă, pentru că de sine — și ce e mai favorabil din popor încă de seculi a început a se forma o unică limbă; — nu e de lipsă pentru că literatura bisericăscă ni-a susținut și pe acesta cale o limbă unică, și ce e mai frumos, — mai identică cu a poporului.

Acosta circumstare puternică cu greu se află la alte popore, și din acest punct de vedere, privind îndărapt la tempestățile cari au trecut peste poporul nostru, suntem prea fericiți.

Nu se poate însă închipui un popor în lume, carele să aibă limbă de literatură, și acesta să nu se deosebescă încât-va și deosebi în cantitatea materialului, de limba poporului, pentru că acesta are noțiuni mai puține, așa abstrase, precum și concrete.

O deosebire oșeși-care este și ați la noi, și acesta va mai și cresce, — însă având noi o unică limbă poporală, trebuie să avem precauțiune, ca să nu o spargem prin literatură, carea precum are putere de a unifica, așa — intră împregiurări — și de a distruge o limbă poporală.

N'au drept dară poezii și învățații nostri să facă săritură mare dela limba poporului până la acea a literaturii; a scote materialul bun poporal, și a l' înlocui cu latinism, francism etc. este crimă în contra limbei. A scrie pentru popor, într'un stil, ce nu l' pricepe, este o nepricepere a ce-

lor ce se țin chiămați de a l' cultiva, — și l' confundă.

Tot aci jace motivul, că etimologismul radical, la românii de ați, nu e acomodat, nu are locul seu, pentru că pentru priceperea lui să poftese mai multe și grele reguli gramaticale, și adeseori ceva mai mult decât o gramatică; — pentru că etimologismul radical în sine cuprinde o scurtă istorie a limbei; pentru că rostirea cuvintelor, adeseori se desparte de literele cuvintelor. —

Deci limba prezentului trebuie să se cultive. Etimologia o susțin nu numai pentru că păstrează romanitatea noastră, ci mai ales pentru că e elementul cuvintelor, și limba noastră în sens strins e o limbă etimologică prin flexiunile sale, — mai mult decât altă limbă.

Dar acestui etimologism îi detrag dreptul istoric, după cum a fost când-va creat cuvântul, — și i' dau totă puterea, după cum astăzi e format cuvântul, — și pentru acesta, cu totă litera din cuvânt trebuie să facem socota.

Fonetica dă vieță cuvântului, — deci fonetica are drept de a fi unită cu etimologia, pentru perfecțiunea cuvântului. —

Când însă — arareori se întemplă — această unire ar fi grea, atunci etimologia, ca principiu mai permanent într'o limbă are prerogativa, și fonetica trebuie supusă regulilor gramaticale, cari asta rolă jacă numai în excepțiuni.

E de lipsă a primii odată nisea principii generale în toate părțile române, acuma când limba literară a început a se despărți în grad mai mare, decât se așteptă în timpul scurt a cultivei noastre generale, a se despărți de limba poporului.

Eu aci cunosc un pericol limbistic. Alta ar fi dacă toți românii ar fi supuși unei direcțiuni — scolare, — sau dacă am avea tot aceleși puteri și mijloce de cultură, și dacă ici coala nu s'ar pune stavilă maiestrită progresului nostru, căci în cazul prim, și dacă ne-am înălța cu limbajul literar, s'ar crede, că poporul, cu încetul pornește după literatură.

Dar împregiurările stau altcum, pentru întregul popor român, — unii pot merge și departe, alții nu îi pot ajunge, — și e de lipsă barem în limbă să avem o vieță, asemenea căci așa va viețui întregul. —

Și me tem ca nu cum-va chiar acum să fie începutul de formarea dialectelor.

Limba românăscă, după cum o aflăm ați în cărți, de 2-300 de ani nu s'a strămutat prea mult, pentru că a lipsit cultivarea ei pe calea bună; avântul ce și-a luat de vr'o 30-40 de ani pe calea literară a schimbat-o foarte mult, pentru epoca acesta scurtă, și dacă vom propăși tot așa încă vr'o 60 de ani, în acest secul va fi o diferență așa de mare, ce va întrece diferența de cinci seculi trecuți.

Limba se schimbă și în gura poporului, dar schimbarea acesta nu ține paș cu diferența ce a intrat în limba literaturii, și atunci trebuie să urmeze, ca strămutarea limbei în gura poporului să ia alte direcțiuni, căci a literaturii s'a îndepărtat de ea.

Încât vrem de a ni crea pentru literatură, o limbă cât mai avută, atunci pentru noi este foarte ușor, de oșeși căutăm în dicționariile latine italiene, franceze și putem împrumuta destule, precum și împrumută destui, numai ca să apară de a scrie involt românesc, sau că crede, cumcă suntem împuterniciți, de a băga în limba noastră ori-ce este romanic, și de a băga ori în ce mod. Dar în zadar vom împrumuta cuvinte romanice și frumoșe, dacă acele nu s'impământenite de cultura generală, dincóce și dincolo de Carpați.

De câți-va ani tot credeam, ca să vedem în „România liberă“ un progres serios limbistic, ca să ne fie magnetul, și anghira, cari vor păzi și limba noastră dincóce de Carpați, — dar nu e așa.

Până ce noi dincóce, póte că învețând odată mai cu fundament limba latină, am fost pornit cu grosul de a latinisa, dar preste tot de a fi mai aproape de regulele gramaticii și ortografiei, — până atunci cei de dincolo învățând mai mult limba franceză, au început de a francisa limba, a corumpe și genurile și formațiunile, a introduce sedilele pentru multe mii de casuri — adecă a strica mai mult decât noi, și numai în sintaxa și geniul limbei a ne întrece din cauză că n'au de lucru cu magiara și germăna, contrarie firii limbei noastre.

(Va urma).

Bursa de Viena

din 12 Iulie n. 1878.

Acțiuni de bancă	833 —
Acțiuni de credit	25 —
London	115 90
Argint	101 40
Galbin	5 53
Napoleon d'aur (poli)	9 29
Valuta nouă imperială germăna	57 30

Economic.

Sibiu, 9 Iulie n. Pro hectolitru: Grâu fl. 8.20-9.20; Grâu secăreț, fl. 6.70-7.70; Săcară fl. 6-6.40; Orz fl. 5.50; Ovės fl. 2.70-3.10; Cuceruz fl. 6.10-6.50; Mălaiu fl. 7; Cartofi fl. 3-3.50; Mazere fl. 9; Linte fl. 12; Fasole fl. 7.50; Făină de pâne fl. 7; Slăniua pro 50 chilo fl. 34; Unsorede pore fl. 30.—; Său brut fl. 17.50; Luminăride său pro 50 chilo fl. 30.—; Său de luminări fl. 26.—; Săpun fl. 21.—; Fēn pro 50 chilo fl. 0.90-1.10; Căneșă fl. 28-30; Lemne virtóse de foc pro metru cubic fl. 3. Spirit pro grad 52½-75 cr.; pro chilo: carne de vită 36-44 cr.; Carne de vițel 32-36 cr.; Carne de pore 44-48 cr.; oue, 10 de 20 cr

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post profesoral la gimnaziul rom. gr. or. din Brad cu salariul de 600 fl. v. a. prin acesta să scrie concurs până în 20 Iuliu st. vechiu esclusiv.

Doritorii de a căpeta acest post au a-și așterne suplicile lor la subsemnatul în Brad (Hunyad m.), documentând:

1. Prin atestatul de botez: că sunt de religiunea gr. or.

2. Prin atestat academic: cum că a făcut cu succes bun cursul filosofic sau filologic la vre-o academie din patrie sau străinătate, sau cel puțin că au absolvat gimnaziul și au depus cu succes examenul de maturitate și au terminat cursul teologic sau pedagogic în vre-un institut greco-or. din patrie.

3. Prin atestat de moralitate: că au dus până acuma o vieță nepetată.

Brad, 18 Iunie 1878.

Comitetul Reprezentantei gimnaziului rom. gr. or. din Brad.

Nicolae I. Mihelțan,

presid. a comit. prot. gr. or.
și Direct. gim.

3-3

Escriere de Concursu.

Pana la prim'a Augustu 1878 inclusive ori-care doritoriu de a obține Catedra de profesore și catechetu greco-orientale la gimnaziul romanu greco-catolicu din Naseudu si vá pute substerne suplic'a concursuale la subscris'a comisune administrat'oria, instruita cu documintele recerute, cu cari va avé a comprobá:

1. Că e nascutu romanu de confesiunea greco-orientale.

2. Că e in stare a propune studiile in limb'a materna, romana, avendu deplin'a ei cunoscintia.

Cunoscintia altoru limbe viie si mai alesu a limbiloru patriotice transilvane, inca va fi luata in consideratiune.

3. Că a absolvitu gimnaziulu superioru si a depusu cu succesu bunu examenele de maturitate.

4. Că a absolvitu studiile filosofice la vreo universitate, că a depusu censur'a de profesore celu pucinu pentru gimnaziulu de josu si a facutu praptic'a de proba de trei ani, si in specie că a absolvitu teologi'a in vreau seminariu romanescu, seu la vreo facultate teologica si e esaminatu de catechetu greco-orientale, seu că a facutu praptic'a de proba că suplinite de profesore si catechetu in timpul de trei ani la unu gimnaziu cu succesu emininte.

5. Că e preutu săntitu.

Salariulu impreunatu cu acestu postu e 900 fl. v. a. pe anu cu dreptulu de pensiune dupa lege si statutu si cu dreptulu la adausulu decenale, ce se vá statori de comitetulu granitierescu din cându in cându.

Se admitu si concurenti teologi absoluti, dar' totu deodata preuti hierotoniti, cari voru dovedí facultatea de a fi catecheti dela superioritatea bisericăscă metropolitană greco orientala din Sibiu si voru dovedí că suntu in stare a propune si alte studie celupucinu in gimnaziulu inferioru, inse acesti se voru suscepe numai că suplinti cu salariulu anuale de 700 fl. seu 600 fl. v. a. pe anu dupa cum adeca le vá fi careficiatiunea, dar' fara aspiratiune la alte drepturi in venitoriu si numai pana se vá gasi persón'a careficata dupa toate recerintiele aratate mai in susu.

Din siedintia comisunei administrat'orie de fondurile scolastice granitieresci.

Naseudu 8. Iunie 1878.

Presiedintele

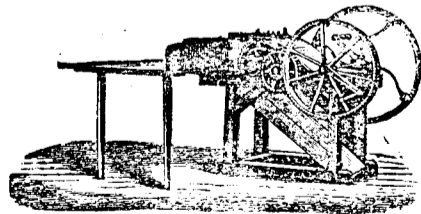
Gregoriu Moisilu m. p.

vicariu eppisc.

Secretariulu

Ioachim Muresianu m. p.

3-3

ADAM MERGER,

in Sibiu,

(Kempelgasse Nr. 5, lângă casarmă),

recomandă onorabilului public asortimentul seu bogat în mașini de îmblățit, atât pentru a fi mânate prin brațe cât și prin vârtă pentru 2 și 6 cai sau boi cu și fără mecanism de vânturat, lucrate în fabrica cea mai renumită și cea mai solidă UMRATH & COMP. în Praga.

În magazinul meu se află și mașini pentru taiat paie, pentru zdrobit brășii, pentru sortarea neghinei și a mazericeii din bucate (trieri), mașini de cosit grâu etc. etc., — precum și ciururile de vânturat și de sortat, fabricate de mine, recunoscute de escelente și premiate la expoziția agricolă și industrială din Brașov și Seghedin.

Despre soliditatea construcțiunii la mașini se póte convinge fie-care în persónă.

Se garantéză pentru toate mașinele.